

Erfaringsoppsummering

Utpøving av forebyggende tiltak i Larvik kommune

Utarbeidet av SOS-barnebyer, Høsten 2025

Bakgrunn

Larvik kommune og SOS-barnebyer inngikk vinteren 2023/2024 et samarbeid med bakgrunn i Larvik kommunes nye Forebyggende Plan, hvor en av fem hovedsatsinger var **Utpøving av rødt og grønt tiltak**. Formålet var at Larvik kommunes tjenestetilbud ble innrettet i tråd med oppvekstreformen gjennom å «forsterke universell forebygging (grønt område)» og at kommunen «får til å jobbe annerledes med barn, unge og familier som har opphopning av risikofaktorer og dermed komplekse behov (rødt område)». Tiltakene som beskrevet i [Forebyggende Plan](#):

Grønt tiltak = Foreldrekräften

Foreldrekräften er avgjørende og hele "landsbyen" er viktig i barns oppvekst. Det grønne tiltaket er et universelt forebyggende tiltak for å bygge nettverk og relasjoner over tid. Den valgte foreldregruppen for dette tiltaket er foreldre til ettåringer i Fagerli barnehage høst-23. Det er konkretisert fire forbedringsområder som skal testes ut:

- Systematisering av samarbeidet mellom Familiesenter og barnehage, med særlig fokus på barnehagestart og 2 års kontroll.
- Foreldremøter
- Foreldrenettverk
- Digitale foreldreressurser

Rødt tiltak = Tverrfaglig innsatsteam for familier med opphopning av risikofaktorer

Tverrfaglig team som jobber systematisk, intensivt, tidsavgrenset og målrettet inn i familier med komplekse behov. Familier med komplekse behov identifiseres gjennom kartlegging av risiko- og beskyttelsesfaktorer. Behovene familiene har er omfattende, men ikke barnevern. Målet er å bistå familiene slik at risikofaktorene reduseres og beskyttelsesfaktorene styrkes. Teamet skal jobbe fleksibelt knyttet til arbeidstid, oppgaver og arena. Familier som får tilbud om dette tiltaket skal ha barn under 10 år.

Begge tiltakene ble besluttet utprøvd i Fagerli sone. Larvik kommune var hovedansvarlig for fremdrift av tiltaksutviklingen, samt utpøvingen. SOS-barnebyer bisto med fagkompetanse på utviklingssiden, basert på organisasjonens erfaring med tiltaksutvikling og utpøving. Samarbeidet har vært formalisert gjennom en samarbeidsavtale.

Dette notatet er ment som en erfaringsoppsummering som andre kommuner kan benytte til læring og inspirasjon. Grunnlaget for erfaringsoppsummeringen er et notat som ble utarbeidet av SOS-barnebyer på vegne av Larvik kommune, hvor tiltakene ble gjennomgått ift. måloppnåelse i våren 2025 for å kunne informere videre satsinger i kommunen. Til dette ble intervjuer gjennomført med ansatte i oppvekstsektoren på Fagerli. Det ble også avholdt intervjuer med foreldrerepresentanter fra Fagerli barnehage (SU leder) og Fagerli skole (FAU leder). I forkant av intervjuene ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant SU og FAU representanter for å belyse erfaringene med Grønt tiltak. En spørreundersøkelse ble også gjennomført blant familiene, som det tverrfaglige teamet hadde samarbeidet med det siste året, hvor 11 respondenter fra ti familier valgte å svare. Dette for å belyse familienes erfaringer med det Røde tiltaket.

Organisering av tiltaksutviklingen i Larvik kommune

Etter vedtak av forebyggende plan ble tiltaksutviklingen organisert i to arbeidsgrupper for henholdsvis Grønt og Rødt tiltak.

Grønt tiltak besluttet tidlig satsingsområder og arbeidsgruppa var relativt stabil gjennom 2024 og 2025, med unntak av lederskifte i forbindelse med personalendringene i kommuneledelsen. Arbeidsgruppa besto av Familieveileder/fagkoordinator i Avdeling Tiltak og Familieveiledning, Helsesykepleier/koordinator ved Familiesenteret (helsestasjonen), Pedagogisk leder i Fagerli barnehage, Virksomhetsrådgiver barnehage og en representant fra SOS-barnebyer.

Det tverrfaglige teamet i **rødt tiltak** var organisert under Avdeling Tiltak og Familieveiledning. Det ble i starten ledet av en spesialkonsulent i barneverntjenesten, hvor MST-CAN sin metodiske tilnærming ble forsøkt benyttet til arbeidet med familiene. Det ble imidlertid klart etter en stund at arbeidsmetoden ikke fungerte godt for de tre ansatte i teamet, og det ble besluttet å gå bort fra dette. Ansaret for Rødt tiltak ble flyttet til Virksomhetsleder for Barne – og familietjenester med virkning fra sommeren 2024. En representant fra SOS-barnebyer deltok også i løpende arbeidsmøter med de ansatte i rødt tiltak. Sykemeldinger resulterte imidlertid i at tiltaket ikke var fulltallig med tre ansatte (300%) som planlagt, og det estimeres med at Rødt tiltak har hatt bemanning på ca. 140% gjennom utprøvingsperioden.

Utprøving Grønt tiltak

Systematisering av samarbeidet mellom Familiesenteret og barnehagen

"2 år, og i gang" ble innført i løpet av utviklingsperioden. Dette var et nytt system med skjemaer og felles konsultasjon mellom foreldre, barnehage og Familiesenteret (helsestasjon) i forbindelse med 2-årskontroll. I tillegg gjennomførte barnehagen opplæring av ansatte og innført nye rutiner ift foreldresamtalen i barnehagen, hvor risikofaktorer skal drøftes med alle foreldre. Opplæring ansees som vesentlig for å gi ansatte trygghet i å gjennomføre vanskelige samtaler (f.eks. om rus eller psykisk helse). Begge disse satsingene fremmer tidlig identifisering av behov hos barna.

Foreldremøter

Larvik kommune arrangerte stor-foreldremøte i slutten av mai 2024, for foreldre av barn som skulle begynne i barnehagen høsten 2024, med temaer som foreldrekraft, inkludering og medborgerskap. En evaluering av møtet ble gjennomført, og en læring som ble fremhevet var behovet for i enda større grad sikre medvirkning fra foreldregruppa for å forstå utfordringsbildet og hvilke tiltak kommunen bør fokusere på for å skape tilhørighet og nettverk blant familiene. Se punkt under. Forsøk på nye møteformer og mer tematisk relevante foreldremøter er iverksatt, med aktiv deltagelse fra Familiesenteret (helsestasjon).

Foreldrenettverk

En foreldrenettverksundersøkelse ble gjennomført på Fagerli skole og Fagerli barnehage i januar 2025, basert på verktøy utviklet av SOS-barnebyer. 255 foreldre responderte på undersøkelsen og ga sine innspill på hva de mener må til for at flere opplever et styrket foreldrenettverk både i lokalsamfunnet og på skolen/i barnehagen. Undersøkelsen viste at de fleste respondentene har et godt eller tilfredsstillende nettverk, men flere ga uttrykk for manglende tilhørighet og fellesskap. Det var et tydelig ønske om flere sosiale møteplasser. Mange foreldre uttrykker vilje til å bidra – forutsatt at det legges til rette med lavterskeltiltak, tydelig informasjon og konkrete oppgaver. Undersøkelsen pekte dermed på et betydelig engasjementspotensial som kan styrkes

gjennom tettere samarbeid mellom foreldre, barnehage, skole og lokale aktører. Initiativet fikk en svak start oppfølgingsmessig våren 2025, men det finnes vilje og muligheter for å løfte det videre i nærmiljø-satsingen til Larvik kommune.

En nedprioritering ble gjort i løpet av prosjektperioden: Digitale foreldreressurser oppført under Grønt tiltak ble nedprioritert grunnet kapasitetsbegrensninger.

Utprøving Rødt tiltak

Samarbeid med familier med opphoping av risikofaktorer

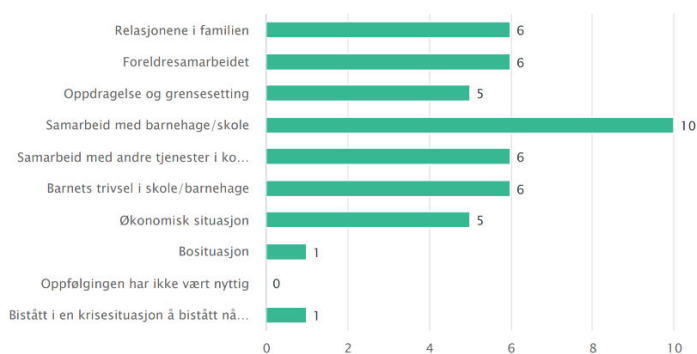
Basert på henvisning fra Fagerli barnehage og Fagerli skole samarbeidet det tverrfaglige teamet med 10 familier, med til sammen 22 barn innenfor prosjektperioden. Familiene fikk først informasjon om tiltaket fra barnehagen og skolen, før et møte mellom teamets ansatte, henviser og foreldre ble gjennomført. Ingen familier takket nei til tilbudet, og 8 av 10 familier svarte at oppfølgingen familien har fått har vært svært nyttig. De resterende svarte «i noe grad» på spørsmålet om hvorvidt oppfølgingen har vært nyttig.

Teamet gjennomførte drøftingsmøter ukentlig med henviser, hvor status og fremgang ble vurdert. De ukentlige drøftingsmøtene ga også anledning til å drøfte utfordringer og bekymring hos andre barn, og innsatsteamet har vært drøftingspartner for i alt 28 familier.

Basert på familiens behov jobbet teamets ansatte med ulike metoder for å løse utfordringene som familiene sto ovenfor. De ansatte har lang erfaring med å jobbe miljøterapeutisk med familier, og har i tillegg ulike spesialiseringer som de har kunnet benytte i møte med familienes utfordringer.

For alle de ti familiene tok det tverrfaglige teamet en koordinerende rolle inn mot andre tjenester i kommunen. Særlig ift samarbeid med skole/barnehage har familiene hatt nytte av bistanden fra teamet, og over halvparten av familiene rapporterer at de også har hatt nytte av teamet inn mot andre tjenester i kommunen. Andre områder teamet har arbeidet med vises i oversikten:

På hvilke områder har dere hatt nytte av oppfølgingen? (Velg gjerne flere alternativer)

En pappa-gruppe ble etablert for, i første omgang, to fedre – hvor fellesskap, motivasjon for å ta imot hjelp og likeperson veiledning ble fremmet. Tilbudet er senere blitt utvidet til å inkludere ytterligere tre fedre da erfaringene tilsa at flere vil ha nytte av en slik møteplass.

Kapasiteten hos det tverrfaglige teamet ble benyttet til det fulle gjennom våren 2025, og både skolen og barnehagen hadde familier de gjerne skulle ha henvist til innsatsteamet på, men hvor kapasiteten ikke tillot dette.

Med unntak av veiledning i MST-CAN metodikk som ble gjennomført våren 2024 av spesialkonsulent i barneverntjenesten, hadde ikke det tverrfaglige innsatsteamet saksveiledning fra leder. Innsatsteamet var organisert under Avdeling Tiltak og Familieveiledning, men rapporterte til leder for Rødt tiltak, Virksomhetsleder for Barne – og familietjenester, siden sommeren 2024. Ad hoc oppfølging ble gjennomført med kommunepsykolog fra okt.2024. Innsatsteamet benyttet seg derfor i stor grad av kollegaveiledning der det har vært behov for faglige drøftelser.

Erfaringer Rødt og Grønt tiltak Oppsummert

Larvik kommune klarte, til tross for utfordringer, å oppnå positive resultater med både Rødt og Grønt tiltak.

Positive resultater:

- ✓ Samarbeid og fagutveksling: Det ble etablert gode relasjoner og felles arenaer mellom barnehage og Familiesenteret (helsestasjon). Fagpersoner ble trukket aktivt inn, noe som styrker helhetlig oppfølging av de yngste barna på Fagerli.
- ✓ Kompetanseheving og faglig oppfølging: Kompetansen hos ansatte i barnehagen ble styrket, særlig på tidlig identifisering av risikofaktorer.
- ✓ Sterk faglig kompetanse: Det ble oppnådd gode resultater i arbeidet med familiene i rødt tiltak, særlig takket være de ansattes solide erfaring og faglige kompetanse.
- ✓ Fleksibilitet og læringsvillighet: Ansatte viste evne til å justere seg underveis og innrettet arbeidsform etter behov.

Utfordringer:

- Førstelinjetjenestens involvering: Tiltakene startet uten god nok forankring i førstelinjen. Dette førte til usikkerhet rundt arbeidsform, mandat og mål som resulterte i unødige belastning for ansatte, manglende eierskap og forsinkelser.
- Organisasjonsendringer underveis: Endringer i roller og ansvar underveis førte til perioder med uavklart ledelse, forsinkelser og svekket eierskap hos barneverntjenesten.
- Utfordringer med samhandling: Samarbeidet og koordineringen mellom ulike tjenester synes i stor grad å ha vært personavhengig snarere enn formalisert.
- Manglende eierskap på overordnet nivå: Tiltakene ble ikke godt nok forankret hos ledelsen og kommunaldirektøren over tid.
- Svak prosjektledelse: Det manglet en dedikert ressurs til prosjektledelse som kunne ha det overordnede ansvaret for både Rødt og Grønt tiltak. Dette kunne redusert konsekvensene av de andre utfordringene, samt bidratt til en større grad av integrasjon mellom tiltakene.

Anbefalinger til andre kommuner

Basert på de erfaringene Larvik kommune har gjort, kan følgende anbefalinger gis til andre kommuner som ønsker å operasjonalisere universelle og indikerte tiltak i tråd med oppvekstreformen. Anbefalingene er delt inn ihht målgruppene kommunedirektør/strategisk toppledelse, tjenesteledere og førstelinje.

Strategisk forankring

Målgruppe: Kommunedirektør/strategisk toppledelse

Hovedmål: Tydelig retning, felles forståelse og forpliktelse på tvers.

Anbefalinger

- Gjør forebygging til en styrt prioritet – ikke et prosjekt. Mandater, mål og forventninger må legges i linje i hele oppvekstfeltet.
- Forankre i førstelinjen før oppstart. Mål, roller, rutiner og metoder må være forstått.
- Sikre toppleroppmerksomhet over tid. Oppvekstreformen vil kreve mye av tjenestene. Det kan ikke behandles som et enkelt tiltak.

Sjekkliste før oppstart

- Felles formål og suksesskriterier er definert
- Tydelig mandat for tiltakene som innføres
- Definert prosjektleder med myndighet
- Ambisjonsnivå må svare til kapasitet
- Plan for evaluering og læring

Operativ organisering og samhandling

Målgruppe: Tjenesteledere

Hovedmål: Oversette intensjon til arbeidsform, roller og struktur.

Anbefalinger

- Sett én dedikert ansvarlig for både universell og indikert forebygging
- Bygg tverrfaglige møteplasser. Påse strukturert tverrfaglighet – ikke personavhengig samarbeid
- Gi team ansvar og myndighet

Organisering universelle tiltak	Organisering indikert tiltak
Tidlig identifisering og foreldrestøtte (BTI modell eller tilsvarende)	Tverrfaglig team – få familier, høy intensitet
Kontinuerlig fokus på opplæring av ansatte	Ressurser dimensjonert ihht behov hos familiene
Tett samarbeid barnehage og helsestasjon	Team med koordineringsansvar inn mot andre tjenester
Faste rutiner, felles språk og lik praksis	Tydelig metodikk og progresjonsstyring
Mobilisering av foreldrekräften og nettverk mellom foreldre	Faste drøftelser med henviser

Praksisnivå og gjennomføring

Målgruppe: Førstelinje og tjenesteledere

Universelle tiltak

- Faste rutiner for dialog om risikofaktorer
- Års-konsultasjon som felles arena barnehage, helsestasjon og foreldre
- Kompetanseheving av ansatte i de vanskelige samtalene
- Bruk foreldrenettverk aktivt → fellesskap forebygger risiko
- Systematisk foreldreinvolvering

Indikert tiltak

- Tverrfaglig team med få familier → høy tilgjengelighet/ intensitet
- Faste drøftinger med henviser
- Koordinerende rolle mot andre tjenester
- Strukturert familiefokus og progresjonsstyring
- Foreldre som aktive partnere
- Tilstedeværelse lokalt har egenverdi for oppvekstaktørene